

WYROK SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI (pierwsza izba w składzie powiększonym)
z dnia 22 lutego 2006 r.*

W sprawie T-34/02

EURL Le Levant 001, z siedzibą w Paryżu (Francja), oraz inni skarżący, których nazwy znajdują się w załączniku do niniejszego wyroku, reprezentowani przez adwokatów P. Kircha i N. Chahida-Nouraïa, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Wspólnot Europejskich, reprezentowanej przez G. Rozeta, działającego w charakterze pełnomocnika, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji 2001/882/WE z dnia 25 lipca 2001 r. dotyczącej pomocy państwa wdrożonej przez Francję w postaci pomocy rozwojowej dla statku pasażerskiego „Le Levant” wybudowanego przez Alstom Leroux Naval i przeznaczonego do eksploatacji na Saint-Pierre-et-Miquelon (Dz.U. L 327, str. 37),

* Język postępowania: francuski.

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI
WSPÓLNOT EUROPEJSKICH (pierwsza izba w składzie powiększonym),

w składzie: B. Vesterdorf, prezes, J.D. Cooke, R. García-Valdecasas, I. Labucka i V. Trstenjak, sędziowie,
sekretarz: J. Plingers, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 27 września 2005 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Ramy prawne

Ustawa Ponsa i decyzja Komisji o niewnoszeniu sprzeciwu na podstawie art. 87 WE i 88 WE

- 1 Rozpatrywana w tym wyroku pomoc należy do środków obniżających wysokość podatków od pewnych inwestycji w departamentach zamorskich, ustanowionych początkowo przez francuską ustawę z dnia 11 lipca 1986 r. (ustawę nr 86-824 w sprawie sprostowania ustawy budżetowej na 1986 r., JORF z dnia 12 lipca 1986 r., str. 8688), zwaną „ustawą Ponsa”.

- 2 W dniu 13 sierpnia 1992 r. władze francuskie zgłosiły te środki Komisji, aby mogła ona zająć stanowisko w przedmiocie ich zgodności z zasadami pomocy państwa.
- 3 Pismem z dnia 27 stycznia 1993 r. Komisja poinformowała rząd francuski o swej decyzji o niewnoszeniu sprzeciwu na podstawie art. 92 traktatu WE (obecnie, po zmianach, art. 87 WE) i art. 93 traktatu WE (obecnie, po zmianach, art. 88 WE), wobec ustanowionych w ustawie Ponsa środków o charakterze podatkowym.

Dyrektywa Rady 90/684/EWG w sprawie pomocy dla przemysłu stocznioowego

- 4 Dyrektywa Rady 90/684/EWG z dnia 21 grudnia 1990 r. w sprawie pomocy dla przemysłu stocznioowego (Dz.U. L 380, str. 27, zwana dalej „siódmą dyrektywą”) ustanawia zasady mające szczególne zastosowanie do pomocy w tym sektorze, która to pomoc stanowi odstępstwo od ogólnego zakazu ustanowionego w art. 92 ust. 1 traktatu WE (obecnie, po zmianach, art. 87 ust. 1 WE). Stosowanie odpowiednich przepisów siódmej dyrektywy zostało przedłużone rozporządzeniami Rady (WE) nr 3094/95 z dnia 22 grudnia 1995 r. (Dz.U. L 332, str. 1) oraz nr 1904/96 z dnia 27 września 1996 r. (Dz.U. L 251, str. 5), także dotyczącymi pomocy dla przemysłu stocznioowego.
- 5 Artykuł 4 ust. 1, zawarty w rozdziale II siódmej dyrektywy, zatytułowanym „Pomoc operacyjna”, stanowi, że „pomoc produkcyjna na budowę i przebudowę statków może zostać uznana za zgodną ze wspólnym rynkiem, pod warunkiem że łączna kwota pomocy przyznanej w odniesieniu do jednej umowy nie przekracza mierzonego jako ekwiwalent subwencji pomocowych wspólnego maksymalnego pułapu wyrażonego jako procent wartości, jaką miała umowa, zanim pomoc została przyznana (zwanego dalej »pułapem«)”.

- 6 Zgodnie z art. 4 ust. 7 siódmej dyrektywy:

„Pułap nie jest stosowany w odniesieniu do pomocy związanej z budową i przebudową statków, przyznanej jako pomoc rozwojowa dla krajów rozwijających się. Może ona zostać uznana za zgodną ze wspólnym rynkiem, jeśli jest ona zgodna z przepisami ustanowionymi w tym względzie przez grupę roboczą nr 6 Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) w wydanym przez nią porozumieniu w sprawie interpretacji art. 6, 7 i 8 porozumienia [z dnia 3 sierpnia 1981 r. w sprawie kredytów eksportowych dla statków] lub jakimkolwiek późniejszym załącznikiem do tego porozumienia lub jego sprostowaniem.

Wszystkie plany tego rodzaju pomocy indywidualnej muszą zostać uprzednio zgłoszone Komisji. Komisja sprawdza »rozwojowy« charakter planowanej pomocy i upewnia się, że pomoc ta wchodzi w zakres stosowania porozumienia, o którym mowa w akapicie poprzednim”.

Przepisy dotyczące postępowania administracyjnego

- 7 Rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. [88] traktatu WE (Dz.U. L 83, str. 1) weszło w życie w dniu 16 kwietnia 1999 r.
- 8 Artykuł 1 lit. h) tego rozporządzenia określa „zainteresowaną stronę” jako „którekolwiek państwo członkowskie oraz jakiegokolwiek osoby, przedsiębiorstwa lub związki przedsiębiorstw, na których interesy może mieć wpływ przyznanie pomocy, w szczególności beneficjentów pomocy, konkurujące ze sobą przedsiębiorstwa lub stowarzyszenia handlowe”.

- 9 Artykuł 4 ust. 4 rozporządzenia nr 659/1999 stanowi, że Komisja jest zobowiązana do wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego w sprawie zgłoszonych jej środków, których zgodność ze wspólnym rynkiem budzi u niej, po przeprowadzeniu wstępnego badania wyjaśniającego, wątpliwości. Zgodnie z art. 26 ust. 2 tego samego rozporządzenia „Komisja opublikuje w Dzienniku Urzędowym [...] decyzje, jakie podejmuje na podstawie art. 4 ust. 4, w ich oryginalnej wersji językowej”.
- 10 Zgodnie z art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999, dotyczącego formalnego postępowania wyjaśniającego:

„Decyzja o wszczęciu formalnej procedury dochodzenia [formalnego postępowania wyjaśniającego] zawiera podsumowanie odpowiednich kwestii faktycznych i prawnych, wstępną ocenę Komisji odnośnie do charakteru pomocowego proponowanego środka i określa wątpliwości co do jego zgodności ze wspólnym rynkiem. Decyzja wzywa zainteresowane państwo członkowskie i inne zainteresowane strony do przedstawienia uwag w wyznaczonym terminie, który zwykle nie przekracza jednego miesiąca. W należycie uzasadnionych przypadkach Komisja może przedłużyć wyznaczony termin”.

- 11 Artykuł 14 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999, w którym jest mowa o odzyskaniu pomocy, wyjaśnia:

„W przypadku gdy podjęte zostały decyzje negatywne w sprawach pomocy przyznanej bezprawnie, Komisja podejmuje decyzję, że zainteresowane państwo członkowskie podejmie wszelkie konieczne środki w celu windykacji [odzyskania] pomocy od beneficjenta [...]. Komisja nie wymaga windykacji [odzyskania] pomocy, jeżeli byłoby to sprzeczne z ogólną zasadą prawa wspólnotowego”.

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu i postępowanie administracyjne*Opis działania Le Levant*

- 12 Jak wynika z przedstawionego Komisji przez władze francuskie w ramach postępowania administracyjnego opisu, rozpatrywane działanie (zwane dalej „działaniem Le Levant”) polegało na zapewnianiu przez około siedem lat, w ramach ustawy Ponsa, finansowania i eksploatacji statku wycieczkowego Le Levant przez inwestorów — osoby fizyczne, zakładające w tym jedynie celu jednoosobowe spółki o ograniczonej odpowiedzialności (entreprises unipersonnelles à responsabilité limitée, zwane dalej EURL) i tworzące razem wspólnotę współwłaścicieli statku.
- 13 Interes inwestorów w przystąpieniu do działania Le Levant polegał na skorzystaniu z przyznanej im możliwości odliczenia od stanowiącego podstawę opodatkowania dochodu, poprzez zastosowanie określonego w ustawie Ponsa mechanizmu, kosztów własnych dokonanej inwestycji oraz kosztów poniesionych w związku z nabyciem statku (odsetki) i jego dzierżeniem (amortyzacja), a także wynikających z jego eksploatacji ewentualnych strat.
- 14 Ramy prawne i finansowe działania Le Levant zostały przedstawione pokrótce przez władze francuskie w następujący sposób. W dniu 9 grudnia 1996 r. znaczący francuski bank (zwany dalej „bankiem”) ustanowił współwłasność statku Le Levant, składającą się z 740 części, zwanych „udziałami”. W ramach pełnomocnictwa obejmującego w szczególności podpisanie umowy mającej za przedmiot budowę statku przez stocznię Alstom Leroux Naval oraz zarządzanie i eksploatację statku, zarząd tą współwłasnością został powierzony Compagnie des îles du Levant (zwanej dalej „CIL”). W trakcie 1997 r. każda z osób fizycznych utworzyła EURL, którym bank sprzedał, w drodze oferty publicznej, części współwłasności statku. CIL została zobowiązana, na okres siedmiu lat, do eksploatacji i utrzymania statku, a także zarządzania nim z technicznego i handlowego punktu widzenia na rzecz wspólnoty współwłaścicieli statku. CIL zobowiązała się ponadto wobec inwestorów do osiągnięcia pewnego minimalnego wyniku działalności brutto oraz do pokrywania

ewentualnie poniesionych strat, które okazałyby się większe niż przewidziane. Jako wynagrodzenie za powyższe działania CIL winna była między innymi otrzymywać rocznie z tytułu zarządzania statkiem — określoną procentowo część przychodów wspólnoty brutto, z tytułu gwarancji funkcjonowania — określoną procentowo część dodatniego wyniku działalności brutto, oraz pewną ryczałtową sumę za zarządzanie współwłasnością.

- 15 Bank zobowiązał się wobec inwestorów do nabycia należących do EURL udziałów do dnia 15 grudnia 2003 r. Każda z EURL zobowiązała się do przeniesienia swych części współwłasności statku na bank do dnia 29 lutego 2004 r. Jednocześnie CIL zobowiązała się ponadto do nabycia od banku części współwłasności do dnia 31 stycznia 2004 r., a bank — do ich przeniesienia na CIL do dnia 29 lutego 2004 r.

Postępowanie administracyjne

- 16 Pod koniec 1998 r. Komisja dowiedziała się z prasy, że statek pasażerski Le Levant, wybudowany we Francji przez Alstom Leroux Naval za cenę umowną w wysokości 228,55 miliona franków francuskich (FRF), został sfinansowany za pomocą ulg podatkowych przyznanych na inwestycje na francuskich terytoriach zamorskich.
- 17 Wskutek przeprowadzenia wstępnego dochodzenia, w trakcie którego Komisja otrzymała przedstawione w piśmie z dnia 12 maja 1999 r. uwagi rządu francuskiego, w piśmie z dnia 2 grudnia 1999 r. poinformowała ona te władze o wydanej decyzji o wszczęciu postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE w przedmiocie niezgłoszonej pomocy państwa C 74/99 (ex NN 65/99) w postaci pomocy rozwojowej przyznanej przez Francję na rzecz Saint-Pierre-et-Miquelon (budowa statków). Decyzja ta (zwana dalej „decyzją o wszczęciu postępowania”) została opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* z dnia 5 lutego 2000 r. (Dz.U. C 33, str. 6). Komisja wyraziła w niej wątpliwości, w kontekście art. 4

ust. 7 siódmej dyrektywy, czy rozpatrywany projekt ma rzeczywiście „rozwojowy” charakter. Decyzja o wszczęciu postępowania między innymi wzywała zainteresowane strony do przedstawienia uwag w ciągu miesiąca od daty jej publikacji.

- 18 Władze francuskie przedstawiły swoje uwagi w pismach z dnia 12 stycznia i 14 czerwca 2000 r. oraz 27 kwietnia i 11 czerwca 2001 r. W pismach z dnia 18 listopada 1999 r. i 3 marca 2000 r. także CIL przedstawiła swe uwagi w ramach postępowania administracyjnego.
- 19 Pismem z dnia 13 lipca 2001 r. EURL Le Levant 114, jedna z EURL, której dotyczyło działanie Le Levant, zażądała od Komisji wyjaśnień dotyczących zajętego przez tę ostatnią stanowiska w przedmiocie tożsamości beneficjentów badanej pomocy. Zwróciła się ona do Komisji w szczególności o potwierdzenie, że nie była ona stroną zainteresowaną w toczącym się postępowaniu administracyjnym.
- 20 Ponieważ Komisja nie udzieliła odpowiedzi na piśmie, EURL Le Levant 114 ponowiła swoje żądanie w piśmie z dnia 19 lipca 2001 r. W piśmie tym podkreśliła ona także, że została poinformowana o tym, iż Komisja zamierza przeprowadzić w dniu 25 lipca 2001 r. analizę akt sprawy i zażądała od Komisji, aby ta wyznaczyła jej rozsądny termin na przedstawienie uwag dotyczących postępowania. Przedstawiła ona szereg argumentów przemawiających za uwzględnieniem tego żądania, które pozostawało w związku z ostatnim zdaniem art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999, podnosząc w szczególności, że mogła ona zgodnie z prawem uznać, iż — w kontekście informacji przedstawionych w decyzji o wszczęciu postępowania — postępowanie to jej nie dotyczyło.
- 21 Pismem z dnia 24 lipca 2001 r. Komisja odpowiedziała na oba pisma EURL Le Levant 114, ograniczając się do wyjaśnienia, że termin na przedstawienie uwag przez strony zainteresowane został bardzo znacznie przekroczony.

Zaskarżona decyzja

- 22 W dniu 25 lipca 2001 r. Komisja wydała decyzję 2001/882/WE, dotyczącą pomocy państwa wdrożonej przez Francję w postaci pomocy rozwojowej dla statku pasażerskiego *Le Levant* wybudowanego przez Alstom Leroux Naval i przeznaczonego do eksploatacji na Saint-Pierre-et-Miquelon (zwaną dalej „zaskarżoną decyzją”). Decyzja ta została opublikowana w Dzienniku Urzędowym w dniu 12 grudnia 2001 r. (Dz.U. L 327, str. 37).
- 23 Zgodnie z zaskarżoną decyzją pomoc została przyznana w 1996 r. z tytułu nabycia statku pasażerskiego *Le Levant* przez grupę prywatnych inwestorów, którzy założyli, z inicjatywy banku, wspólnotę współwłaścicieli statku. Statek został następnie wynajęty CIL, spółce zależnej francuskiej spółki zarejestrowanej na francuskim terytorium zamorskim Wallis-et-Futuna. Inwestorom zezwolono na odliczenie wniesionych w ten sposób wkładów od stanowiącego podstawę opodatkowania dochodu na podstawie ustawy Ponsa, która ustanawiała system podatkowy, na który Komisja zezwoliła w 1992 r. Te ulgi podatkowe umożliwiły CIL eksploatację statku na korzystnych warunkach (motywy 5 i 6). Pomoc będąca pochodną tych ulg podatkowych wynosiła 78 milionów FRF (11,9 miliona EUR) (motyw 7). Inwestorzy mieli prawo i obowiązek odsprzedać ich części współwłasności po pięciu latach, czyli na początku 2004 r. CIL miała także prawo i obowiązek nabyć te części po cenie, która pozwalała jej na przejęcie wartości pomocy. Warunkiem pomocy była eksploatacja przez CIL statku przez okres co najmniej pięciu lat, przede wszystkim na trasach obsługujących archipelag Saint-Pierre-et-Miquelon, przez 160 dni w roku (motyw 5).
- 24 Zaskarżona decyzja analizuje rozpatrywaną pomoc w kontekście przepisów art. 4 ust. 7 siódmej dyrektywy, „ponieważ chodzi tu o pomoc dla przemysłu stoczniowego, która została przyznana w 1996 r. jako pomoc rozwojowa w ramach dozwolonego w 1992 r. systemu pomocy (ustawa Ponsa)” (motyw 16).

- 25 Zgodnie z tą decyzją z analizy tej wynika, że działanie Le Levant spełnia określone przez OECD wymogi pomocy rozwojowej, które to wymogi zostały przedstawione w skierowanym do państw członkowskich piśmie z dnia 3 stycznia 1989 r. (motywy 18, 19 i 21).
- 26 Stosując jednak zasadę, której został poświęcony wyrok Trybunału z dnia 5 października 1994 r. w sprawie C-400/92 Niemcy przeciwko Komisji, Rec. str. I-4701, zgodnie z którą Komisja jest zobowiązana do sprawdzenia oddzielnie, czy spełniony został warunek „rozwojowego” charakteru pomocy, a oddzielnie, czy spełnione zostały kryteria OECD, Komisja stoi w zaskarżonej decyzji na stanowisku, że działanie Le Levant nie ma naprawdę „rozwojowego” charakteru w rozumieniu przywołanego powyżej orzecznictwa ze względu na niedostateczne skutki gospodarcze i społeczne dla Saint-Pierre-et-Miquelon (motywy 20, 22 i 33).
- 27 Artykuł 1 zaskarżonej decyzji stanowi zatem, że „pomoc państwa wdrożona przez Francję w postaci ulg podatkowych i jako pomoc rozwojowa dla statku pasażerskiego Le Levant [...] nie może zostać uznana za rzeczywistą pomoc rozwojową w rozumieniu art. 4 ust. 7 [siódmej dyrektywy], a więc jest niezgodna ze wspólnym rynkiem”.
- 28 Określając beneficjenta pomocy, od którego należy ją odzyskać, w zaskarżonej decyzji Komisja bada po kolei sytuację inwestorów, podmiotu prowadzącego eksploatację statku (CIL) i stoczni.
- 29 Zgodnie z zaskarżoną decyzją bezpośrednimi beneficjentami pomocy są inwestorzy, którzy skorzystali z ulg podatkowych (motyw 35). Decyzja powtarza w tym względzie argumenty przedstawione przez władze francuskie, z których wynika, że inwestorzy uzyskali korzyści dzięki ulgom podatkowym i że byli oni właścicielami statku w ramach jego współwłasności (motyw 36). Nie ma zatem wątpliwości, że o pomoc powinni zwrócić inwestorzy, jako bezpośredni beneficjenci i aktualni właściciele statku (motyw 39).

- 30 W odniesieniu do podmiotu prowadzącego eksploatację statku (CIL) zaskarżona decyzja podkreśla, że inwestorzy powinni byli korzystać z ulg podatkowych do momentu sprzedaży statku CIL, czyli aż do początku 2004 r. i że według dostępnych danych sprzedaż statku spowoduje przejęcie pomocy przez podmiot prowadzący eksploatację statku, czyli CIL. Jeśli zatem statek zostanie sprzedany CIL po korzystnej cenie, CIL stanie się głównym beneficjentem pomocy (motyw 36). Zaskarżona decyzja wskazuje także, że „jeżeli statek został sprzedany CIL po cenie niższej niż cena rynkowa i jeżeli skutkowało to przejściem pomocy państwa przez tę spółkę, [CIL] ma obowiązek zwrotu otrzymanej pomocy” i że „mając na uwadze, iż przekazanie pomocy nie powinno nastąpić przed połową 2003 r., CIL nie może zostać uznana za odpowiedzialną za zwrot pomocy na tym etapie” (motyw 40).
- 31 W odniesieniu do stoczni zaskarżona decyzja wskazuje, że pośrednio skorzystała ona z pomocy państwa, ponieważ uzyskana pomoc umożliwiła stoczni otrzymanie zamówienia, które najprawdopodobniej nie zostałyby złożone w innych okolicznościach (motyw 37). Jednakże w decyzji stwierdzono, że stocznia nie musi zwracać pomocy, uwzględniając, iż nie może ona być odpowiedzialna za sposób korzystania ze statku po jego dostawie; ponadto przepisy stosowane w tej sprawie nie dotyczą stoczni (motyw 41).
- 32 W art. 2 zaskarżonej decyzji Komisja żąda zatem od Francji, aby podjęła wszelkie konieczne środki w celu „zawieszenia i odzyskania nielegalnie przyznanej pomocy, o której mowa w art. 1, od inwestorów, którzy są bezpośrednimi jej beneficjentami i obecnymi właścicielami statku pasażerskiego”.

Postępowanie sądowe

- 33 W dniu 8 października 2001 r. Francja wniosła do Trybunału skargę o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji, w której podważyła dokonaną przez Komisję ocenę, według której sporna pomoc nie stanowi pomocy o charakterze rozwojowym.

- 34 W dniu 20 lutego 2002 r. EURL Le Levant 001 oraz inni skarżący, osoby prawne i fizyczne, których nazwy znajdują się w załączniku do niniejszego wyroku, wniosły niniejszą skargę do Trybunału.
- 35 Osobnym pismem złożonym w dniu 23 kwietnia 2002 r., B. oraz 225 innych skarżących złożyli wniosek o zastosowanie środka tymczasowego, mający na celu zawieszenie wykonania zaskarżonej decyzji do momentu wydania orzeczenia co do istoty skargi o stwierdzenie nieważności, a także o zawieszenie wykonania zaskarżonej decyzji do momentu wydania przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie pierwszego wniosku.
- 36 Postanowieniem prezesa Sądu z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie T-34/02 R B. przeciwko Komisji, Rec. str. II-2803, wniosek o zastosowanie środka tymczasowego został uwzględniony.
- 37 Postanowieniem prezesa piątej izby Sądu w składzie powiększonym z dnia 30 kwietnia 2002 r. sprawa T-34/02 została zawieszona do momentu zakończenia przez Trybunał postępowania w sprawie C-394/01.
- 38 W wyroku z dnia 3 października 2002 r. w sprawie C-394/01 Francja przeciwko Komisji, Rec. str. I-8245, Trybunał oddalił skargę wskazując, że argumenty przedstawione przez Francję w sprawie dokonanej przez Komisję oceny dotyczącej stworzonych miejsc pracy i skutków ekonomicznych nie były uzasadnione i nie zostały przedstawione przez to państwo członkowskie w toku postępowania administracyjnego. Wskutek wydania tego wyroku została podniesiona kwestia zawieszenia postępowania w niniejszej sprawie.
- 39 W dniu 22 października 2004 r., w ramach środków organizacji postępowania, Sąd wezwał strony do zajęcia stanowiska w sprawie dwóch pytań, na które strona skarżąca odpowiedziała w piśmie z dnia 19 listopada 2004 r., a Komisja — z dnia 18 listopada 2004 r.

- 40 Pierwsze zadane przez Sąd pytanie dotyczyło wskazania, czy miała miejsce sprzedaż statku pasażerskiego CIL, po jakiej cenie i czy cena ta pozwoliła na przejęcie wartości pomocy.
- 41 W odpowiedzi strony wskazały, że sprzedaż statku pasażerskiego Le Levant spółce CIL nastąpiła w dniu 2 stycznia 2004 r. W tym dniu CIL nabyła za cenę 17 731 821 EUR pozostałe 738 udziałów we współwłasności statku. Według skarżących, cena została ustalona zgodnie z umowami przedwstępnymi kupna i sprzedaży poprzedzającymi transakcję; cena odpowiada około 50% pierwotnej wartości części współwłasności, które zostały nabyte za łączną kwotę 35 789 508 EUR. Z dniem 2 stycznia 2004 r. CIL stała się jedynym właścicielem 740 udziałów we współwłasności będącego przedmiotem zaskarżonej decyzji statku Le Levant, a tym samym współwłasność została rozwiązana.
- 42 Komisja ze swojej strony podkreśliła, że nie otrzymała żadnej informacji na temat ceny sprzedaży i tego, czy cena ta umożliwiła przejęcie wartości przyznanej pomocy.
- 43 W pytaniu drugim Sąd zwrócił się do stron o odpowiedź, czy nie okazało się, że inwestorzy nie są już właścicielami statku pasażerskiego Le Levant, czy cena sprzedaży statku pozwoliła na przejęcie wartości pomocy przez CIL i czy rozpatrywana pomoc może zostać odzyskana od inwestorów.
- 44 W odpowiedzi skarżący wyjaśnili, że w ich przekonaniu rozpatrywana pomoc nie może być już od nich odzyskana, ponieważ od dnia 2 stycznia 2004 r. spółka CIL stała się właścicielem statku Le Levant i jest rzeczywistym beneficjentem rozpatrywanej tutaj pomocy, ponieważ spółka ta skorzystała, jako właściciel statku i jako spółka aktywna na rynku, z przewagi ekonomicznej, którą zyskała w porównaniu ze zwykłymi warunkami rynkowymi w następstwie działania władz francuskich. Skarżący zastanawiają się zatem, czy art. 2 zaskarżonej decyzji, zgodnie

z którym żąda się od Francji, aby podjęła wszelkie konieczne środki w celu odzyskania przyznanej pomocy od inwestorów, ma jeszcze sens. Skarżący wskazują ponadto, że podobnie jak zostało to nawet zasugerowane w motywach 36 i 40 zaskarżonej decyzji, art. 2 sentencji tej decyzji stałby się bezprzedmiotowy w dniu, w którym wartość pomocy została przeniesiona na CIL, podmiot prowadzący eksploatację statku. W związku z tym skarżący twierdzą, że jeżeli podtrzymałoby skargę o stwierdzenie nieważności, Sąd mógłby w każdym wypadku uznać, że niezależnie od podstawy zaskarżenia, zgodnie z samą zaskarżoną decyzją rozpatrywana pomoc nie mogłaby być odzyskana od inwestorów prywatnych.

- 45 Komisja jest zdania, że pytanie drugie Sądu nie ma związku ze sprawą, która dotyczy zgodności z prawem wspólnotowym zaskarżonej decyzji i którą należy rozpatrywać jedynie na podstawie informacji posiadanych przez Komisję w toku postępowania administracyjnego. Jej zdaniem, pytanie drugie Sądu odnosi się w rzeczywistości do problematyki wykonywania zaskarżonej decyzji, podczas którego to wykonywania zainteresowane państwo członkowskie, w ramach współpracy administracyjnej, ma prawo przekazywać Komisji pytania czy problemy, jakie może spowodować lub napotkać wykonywanie takiej decyzji.
- 46 W dniu 16 grudnia 2004 r. strony zostały wezwane przez Sąd na nieformalne spotkanie przed prezesem pierwszej izby w składzie powiększonym i sędzią sprawozdawcą. Spotkanie odbyło się w Sądzie w dniu 24 stycznia 2005 r.
- 47 Po wysłuchaniu sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd (pierwsza izba w składzie powiększonym) postanowił otworzyć procedurę ustną oraz — w ramach środków organizacji postępowania — zwrócić się do skarżących oraz do Komisji o dostarczenie pewnych dokumentów.
- 48 W piśmie skarżących z dnia 9 sierpnia 2005 r. i w piśmie Komisji z dnia 28 lipca 2005 r. strony przekazały Sądowi wymagane dokumenty.

49 Podczas rozprawy w dniu 27 września 2005 r. wysłuchano wystąpień stron i ich odpowiedzi na pytania postawione przez Sąd.

Żądania stron

50 Skarżący wnoszą do Sądu o:

- stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji;
- ewentualnie o stwierdzenie, że rozpatrywana pomoc nie może być odzyskana od inwestorów prywatnych zgodnie z art. 2 zaskarżonej decyzji;
- obciążenie Komisji kosztami postępowania.

51 Komisja wnosi do Sądu o:

- uznanie skargi za bezpodstawną i jej oddalenie;
- obciążenie skarżących kosztami postępowania, w tym kosztami postępowania w sprawie zastosowania środków tymczasowych.

Co do prawa

W przedmiocie dopuszczalności skargi w odniesieniu do niektórych skarżących

1. W przedmiocie pełnomocnictwa do działania na rzecz niektórych EURL

— Argumenty stron

- 52 Komisja zwraca uwagę na fakt, że adwokat skarżących w sprawie działa na podstawie pełnomocnictw udzielonych, z jednej strony, przez osobę zarządzającą różnymi skarżącymi EURL, a z drugiej strony, przez jedynego wspólnika każdej z tych spółek. Komisja podkreśla tutaj, że pełnomocnictwa udzielone adwokatowi przez osobę zarządzającą różnymi EURL zostały „podpisane” poprzez przyłożenie pieczęci i nie zostały opatrzone datą. Co więcej, Komisja zauważa, że pełnomocnictwa udzielone przez jedynych wspólników dziesięciu EURL — EURL Le Levant 3, Le Levant 4, Le Levant 73, Le Levant 96, Le Levant 150, Le Levant 153, Le Levant 182, Le Levant 209, Le Levant 272 i Le Levant 273 — nie zostały opatrzone datą. Komisja równocześnie zauważa, że adwokat nie otrzymał pełnomocnictwa od jedynych wspólników ośmiu EURL — EURL Le Levant 15, Le Levant 20, Le Levant 46, Le Levant 144, Le Levant 203, Le Levant 250, Le Levant 251 i Le Levant 269. Kwestię ważności tych pełnomocnictw Komisja pozostawia do rozstrzygnięcia przez Sąd.
- 53 Skarżący twierdzą, że art. 44 regulaminu Sądu przewiduje jedynie obowiązek dostarczenia dowodu, iż pełnomocnictwo ad litem zostało udzielone adwokatowi przez osobę do tego uprawnioną, bez określania szczególnych wymogów formalnych. Natomiast w niniejszej sprawie Komisja nie podważa pełnej zdolności osoby zarządzającej EURL do działania w imieniu i na rzecz spółki, którą zarządza. Ponadto skarżący wskazują, że jeżeli Sąd uzna za konieczne, skarżący mogą zawsze poprawić lub uzupełnić skargę zgodnie z art. 44 § 6 regulaminu Sądu.

— Ocena Sądu

54 Zgodnie z art. 44 § 5 regulaminu Sądu:

„Jeżeli skarżącym jest osoba prawna prawa prywatnego, do skargi dołącza się:

a) statut lub aktualny wyciąg z rejestru przedsiębiorstw albo aktualny wyciąg z rejestru stowarzyszeń albo inny dowód posiadania osobowości prawnej;

b) dowód, iż pełnomocnictwo udzielone adwokatowi lub radcy prawnemu zostało udzielone przez osobę do tego uprawnioną”.

55 Po pierwsze, odnośnie do nieopatrzonej datą pełnomocnictw udzielonych adwokatowi przez osobę zarządzającą różnymi EURL, należy zwrócić uwagę, że te pełnomocnictwa musiały zostać sporządzone przed wniesieniem skargi, ponieważ stanowią jeden z jej załączników. W związku z tym brak daty na tych pełnomocnictwach nie pozwala na wyciągnięcie wniosku, że skarga wniesiona przez spółki EURL jest niedopuszczalna. Ta sama odpowiedź odnosi się do argumentu, że pełnomocnictwa udzielone adwokatowi przez jedynych wspólników dziesięciu EURL — EURL Le Levant 3, Le Levant 4, Le Levant 73, Le Levant 96, Le Levant 150, Le Levant 153, Le Levant 182, Le Levant 209, Le Levant 272 i Le Levant 273 — nie zostały opatrzone datą.

56 Po drugie, odnośnie do pełnomocnictw udzielonych adwokatowi przez osobę zarządzającą różnymi EURL i „podpisanych” poprzez przyłożenie pieczęci z nazwiskiem i funkcją tego zarządcy, należy wziąć pod uwagę, że ten sam zarządca podpisuje pełnomocnictwa różnych EURL, co tłumaczy wyrażenie przezeń zgody

poprzez użycie pieczęci zamiast składania podpisu na wszystkich pełnomocnictwach. W braku innych elementów podważających zgodę zarządcy podpisanie pełnomocnictw poprzez przyłożenie pieczęci nie pozwala dojść do wniosku, że skarga wniesiona przez EURL jest niedopuszczalna.

- 57 Po trzecie, odnośnie do faktu, że jedyni wspólnicy ośmiu EURL — Le Levant 15, Le Levant 20, Le Levant 46, Le Levant 144, Le Levant 203, Le Levant 250, Le Levant 251 i Le Levant 269 — nie udzielili pełnomocnictwa adwokatowi, wystarczy uznać, iż pełnomocnictwo udzielone adwokatowi przez zarządcę pozwala temu adwokatowi reprezentować interesy tych spółek, i to tym bardziej, że uwagi Komisji nie kwestionują upoważnienia zarządcy, ograniczają się jedynie do krytyki pewnych aspektów formalnych tych pełnomocnictw, a mianowicie braku daty i użycia pieczęci jako podpisu.
- 58 Z powyższej oceny wynika, że żaden argument podniesiony przez Komisję nie pozwala zakwestionować dopuszczalności skargi w odniesieniu do różnych spółek EURL.

2. W przedmiocie udzielonego przez niektóre osoby fizyczne pełnomocnictwa do działania w ich własnym imieniu

— Argumenty stron

- 59 Komisja twierdzi, że pełnomocnictwa udzielone przez 4 z 256 osób fizycznych, które wniosły skargę, nie zawierają informacji o miejscu i dacie złożenia na pełnomocnictwie podpisu. Kwestię ważności tych pełnomocnictw Komisja pozostawia do rozstrzygnięcia przez Sąd.

- 60 Skarżący utrzymują, że z regulaminu Sądu nie wynika, iż warunkiem dopuszczalności skargi jest złożenie pełnomocnictwa udzielonego adwokatowi. Upoważniony adwokat jest bowiem jedynie zobowiązany do wykazania legitymacji do wniesienia skargi, natomiast przedstawienie pełnomocnictwa jest wymagane tylko w sytuacji zakwestionowania istnienia rzeczzonego pełnomocnictwa (wyrok Trybunału z dnia 16 lutego 1965 r. w sprawie C-14/64 Barge przeciwko Wysokiej Władzy, Rec. str. 69, i wyrok Sądu z dnia 26 września 1990 r. w sprawie T-139/89 Virgili-Schettini przeciwko Parlamentowi, Rec. str. II-535).

— Ocena Sądu

- 61 Inwestorzy, jako osoby prywatne, w niniejszej sprawie działają w podwójnym charakterze. Po pierwsze inwestorzy działają w charakterze jedyne go wspólnika skarżących EURL i w tym charakterze dostarczyli rozpatrzone powyżej pełnomocnictwa umożliwiające wybranemu adwokatowi reprezentację spółek EURL przed Sądem. Inwestorzy występują także w charakterze osób fizycznych — w tym charakterze udzielili pełnomocnictwa adwokatowi, aby mógł ich reprezentować w niniejszej sprawie.

- 62 Zgodnie z art. 44 § 3 regulaminu Sądu:

„Adwokat lub radca prawny działający jako doradca lub przedstawiciel strony składa w sekretariacie dokument poświadczający, iż jest on uprawniony do występowania przed sądami jednego z państw członkowskich lub innego państwa będącego stroną porozumienia EOG”.

- 63 Z cytowanego przepisu wynika, że adwokat nie jest zobowiązany do przedstawienia prawidłowego pełnomocnictwa, aby wnieść skargę; dostarczenie takiego dokumentu jest wymagane tylko w sytuacji zakwestionowania istnienia pełnomocnictwa (ww. wyrok Barge przeciwko Wysokiej Władzy, pkt 78).

- 64 Zatem zgodnie z regulaminem Sądu osoby fizyczne mogą być reprezentowane przez adwokata bez potrzeby okazywania przez tego ostatniego pełnomocnictwa, podczas gdy adwokat osób prawnych jest zobowiązany dostarczyć pełnomocnictwo. Zasadniczo za wystarczające uważane jest spełnienie przez adwokata wymogu dostarczenia dokumentu poświadczającego jego wpis na listę adwokatów w państwie członkowskim. Zadośćuczynienie tej formalności jest wystarczające i miało miejsce w niniejszej sprawie.
- 65 W każdym razie uwagi Komisji odnoszą się do niezamieszczenia miejsca i daty na pełnomocnictwach udzielonych przez cztery z 256 osób fizycznych wnoszących skargę. Pełnomocnictwa te zostały jednak prawidłowo przygotowane przed wniesieniem skargi, gdyż stanowią jeden z jej załączników, w związku z czym pytanie dotyczące miejsca i daty nie ma znaczenia dla niniejszej sprawy. Z uwagi na powyższe brak daty i miejsca na tych pełnomocnictwach nie budzi wątpliwości, mogącej pociągać za sobą konieczność konwalidacji tych pełnomocnictw.
- 66 Z powyższej oceny wynika, że żaden argument przywołany przez Komisję nie pozwala na zakwestionowanie dopuszczalności skargi w zakresie dotyczącym skarżących będących osobami fizycznymi.
- 67 W konsekwencji zarzuty niedopuszczalności podniesione przez Komisję zostają odrzucone.

Co do istoty sprawy

- 68 Na poparcie swojej skargi skarżący podnieśli jedenaście zarzutów. Zarzut pierwszy oparty jest na braku kompetencji Komisji i naruszeniu art. 3 ust. 1 lit. g) WE, art. 5 WE, art. 87 WE i art. 211 WE, a także art. 1 pierwszego protokołu dodatkowego europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zwaney dalej „EKPC”). Zarzut drugi oparty jest na naruszeniu gwarancji

proceduralnych ustanowionych w art. 88 ust. 2 WE, art. 6 rozporządzenia nr 659/1999 i art. 6 EKPC. Zarzut trzeci oparty jest na naruszeniu art. 87 ust. 1 WE. Przedmiotem zarzutu czwartego jest naruszenie art. 4 ust. 7 siódmej dyrektywy. Zarzut piąty oparty jest na naruszeniu zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań. Zarzut szósty oparty jest na naruszeniu zasady pewności prawa. Zarzut siódmy oparty jest na naruszeniu art. 14 rozporządzenia nr 659/1999. Zarzut ósmy wynika z zaistnienia nieprawidłowości ustaleń faktycznych i oczywistych błędów w ocenie okoliczności faktycznych. Zarzut dziewiąty oparty się na naruszeniu obowiązku uzasadnienia. Zarzut dziesiąty wynika z naruszenia art. 153 ust. 2 WE. Jedenasty zarzut oparty jest na naruszeniu rozporządzenia Komisji nr 69/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady de minimis (Dz.U. L 10, str. 30).

- 69 Przed przystąpieniem do analizy argumentów w ramach zarzutów trzeciego i dziewiątego należy przede wszystkim rozpatrzyć zarzut drugi.

1. W przedmiocie zarzutu drugiego

— Argumenty stron

- 70 Skarżący zarzucają Komisji, że naruszyła ich prawo do przedstawienia stanowiska zgodnie z art. 88 ust. 2 WE i art. 6 rozporządzenia nr 659/1999 wydanego w wykonaniu tego przepisu, a także zasady wymienione w art. 6 EKPC. Skarżący twierdzą, że zaskarżona decyzja wskazująca ich jako bezpośrednich beneficjentów przyznanej bezprawnie pomocy państwa, której kwotę zobowiązani są zwrócić, jest dla nich niekorzystna; ponadto skarżący podkreślają, że nie zostali w żadnym momencie postępowania skutecznie wezwani lub uprawnieni do przedstawienia swoich uwag w tej sprawie.

- 71 Po pierwsze, skarżący podkreślają, że decyzja o wszczęciu postępowania nie wskazywała, iż oni mogą oni zostać wskazani jako beneficjenci pomocy, ponieważ decyzja ta dawała do zrozumienia, że pomoc została przyznana stoczni albo CIL, podmiotowi prowadzącemu eksploatację statku. Jeśli zatem Komisja dokonała zmiany w ocenie dotyczącej beneficjentów pomocy już po publikacji decyzji o wszczęciu postępowania, była ona zobowiązana do opublikowania nowej decyzji o wszczęciu postępowania, przyznania skarżącym terminu pozwalającego na zgłoszenie uwag lub też podjęcia wszelkich koniecznych środków w celu zwrócenia uwagi skarżących na ich nowy status przyznany w decyzji końcowej, który różnił się znacząco od statusu przyznanego w decyzji o wszczęciu postępowania. Takie uwagi byłyby konieczne tym bardziej, że w zaskarżonej decyzji Komisja zmieniła swą dotychczasową praktykę odnośnie do pojęcia „przedsiębiorstwa będącego beneficjentem pomocy”, stosując je do inwestorów prywatnych dokonujących lokaty kapitału; ponadto zaskarżona decyzja nie bierze pod uwagę wcześniejszej zgody Komisji na ustawę Ponsa i nie uwzględnia także postawy władz francuskich, które zgodnie z wymogami decyzji o wszczęciu postępowania powinny były poinformować o niej skarżących — uznanych za beneficjentów pomocy — lecz tego nie uczyniły.
- 72 Komisja podkreśla, że zgodnie z orzecznictwem art. 88 ust. 2 WE nie wymaga indywidualnego wezwania do przedstawienia uwag; wszystkie osoby potencjalnie zainteresowane powinny być jedynie powiadomione o wszczęciu postępowania i mieć możliwość przedstawienia uwag w danej sprawie. W tych zatem okolicznościach zawiadomienie opublikowane w Dzienniku Urzędowym wydaje się stanowić właściwy i wystarczający sposób poinformowania wszystkich zainteresowanych o wszczęciu postępowania formalnego postępowania wyjaśniającego (wyrok Trybunału z dnia 14 listopada 1984 r. w sprawie 323/82 Intermills przeciwko Komisji, Rec. str. 3809, pkt 17, i wyrok Sądu z dnia 21 stycznia 1999 r. w sprawach połączonych T-129/95, T-2/96 i T-97/96 Neue Maxhütte Stahlwerke i Lech-Stahlwerke przeciwko Komisji, Rec. str. II-17, pkt 232). W niniejszej sprawie decyzja o wszczęciu postępowania opublikowana w Dzienniku Urzędowym w dniu 5 lutego 2000 r. spełnia te wymagania, ponieważ dostarcza zainteresowanym ogólnych informacji na temat zasadniczych elementów planu pomocy i opisuje kwestie, odnośnie do których Komisja miała wątpliwości.

73 Ponadto Komisja utrzymuje, że pomimo iż skarżący twierdzą, że nie są beneficjentami pomocy, nie mają racji utrzymując, że to postępowanie ich nie dotyczy, ponieważ, zgodnie z orzecznictwem, zainteresowanymi stronami w rozumieniu art. 88 ust. 2 WE są nie tylko przedsiębiorstwo lub przedsiębiorstwa będące beneficjentami pomocy, ale również te osoby, przedsiębiorstwa lub stowarzyszenia, których interesy mogłyby zostać naruszone w wyniku przyznania pomocy, w szczególności konkurujące ze sobą przedsiębiorstwa (ww. wyrok Intermills przeciwko Komisji, pkt 16, i wyrok Sądu z dnia 21 marca 2001 r. w sprawie T-69/96 Hamburger Hafen- und Lagerhaus i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-1037, pkt 40).

74 Dodatkowo, w odpowiedzi na argument skarżących, według którego Komisja dokonała zmiany w ocenie dotyczącej beneficjentów pomocy po opublikowaniu decyzji o wszczęciu postępowania, co — przy zachowaniu gwarancji proceduralnych przez Komisję — powinno spowodować publikację nowej decyzji o wszczęciu postępowania, Komisja twierdzi, że jej zarzuty przeciwko Francji nie uległy zmianie podczas formalnego postępowania wyjaśniającego. Tak więc decyzja o wszczęciu postępowania zawiera wątpliwości Komisji dotyczące zgodności pomocy z siódmą dyrektywą; decyzja końcowa natomiast ocenia tę pomoc w kontekście zgodności z wymaganiami ustanowionymi w art. 4 ust. 7 tej dyrektywy, aby dojść do wniosku, że jest ona niezgodna z zasadami wspólnego rynku.

75 Po drugie, skarżący utrzymują, że Komisja naruszyła art. 6 ust. 1 zdanie trzecie rozporządzenia nr 659/1999, odmawiając przedłużenia terminu jednego miesiąca na przedstawienie uwag, o który EURL Le Levant 114 wносиła w piśmie z dnia 19 lipca 2001 r. Wniosek o przedłużenie był tym bardziej uzasadniony, że inwestorzy mogli zasadnie uważać, iż decyzja o wszczęciu postępowania ich nie dotyczyła, a Komisja nie jest zobowiązana do wydania decyzji w przedmiocie pomocy państwa w określonym terminie.

- 76 Komisja podnosi, że z pisma EURL Le Levant 114 z dnia 13 lipca 2001 r. wynika, iż spółka ta dowiedziała się z opóźnieniem o decyzji o wszczęciu postępowania, opublikowanej w dniu 5 lutego 2001 r. To samo dotyczy pozostałych EURL Le Levant, ponieważ funkcję zarządcy każdej ze spółek pełni pracownik banku, a zarządca EURL Le Levant 114 udzielił radcy prawnemu spółki pełnomocnictwa do występowania przed Komisją w ramach postępowania administracyjnego. W związku z powyższym okoliczność, która spowodowała, że spółka EURL Le Levant 114 nie uczestniczyła w postępowaniu skutkującym wydaniem przez Komisję zaskarżonej decyzji, nie ma związku z treścią decyzji o wszczęciu postępowania, lecz jedynie z faktem, iż spółka ta z opóźnieniem dowiedziała się o decyzji o wszczęciu postępowania i toczącym się formalnym postępowaniu wyjaśniającym. Skarżący nie mogą więc utrzymywać, że to treść decyzji doprowadziła ich do wniosku, iż to postępowanie ich nie dotyczy i z tego względu zostały naruszone ich gwarancje proceduralne. Ponadto w piśmie z dnia 24 lipca 2001 r., w odpowiedzi na dwa pisma EURL Le Levant 114, Komisja informuje, że zwykły termin jednego miesiąca od publikacji decyzji o wszczęciu postępowania został znacznie przekroczony.

— Ocena Sądu

- 77 Artykuł 88 ust. 2 akapit pierwszy WE stanowi:

„Jeśli Komisja stwierdzi, po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag, że pomoc przyznana przez państwo lub przy użyciu zasobów państwowych nie jest zgodna ze wspólnym rynkiem w rozumieniu artykułu 87 lub że pomoc ta jest nadużywana, decyduje o zniesieniu lub zmianie tej pomocy przez dane państwo w terminie, który ona określa”.

- 78 Z powyższego przepisu wynika, że przed stwierdzeniem niezgodności pomocy państwa ze wspólnym rynkiem Komisja jest zobowiązana wezwać zainteresowane strony do przedstawienia uwag.
- 79 Zakres tego obowiązku precyzuje art. 1 lit. h) rozporządzenia nr 659/1999, definiując „strony zainteresowane” jako „którekolwiek państwo członkowskie oraz jakiegokolwiek osoby, przedsiębiorstwa lub związki przedsiębiorstw, na których interesy może mieć wpływ przyznanie pomocy, w szczególności beneficjenci pomocy, konkurujące ze sobą przedsiębiorstwa lub stowarzyszenia handlowe”.
- 80 W sytuacji gdy formalne postępowanie wyjaśniające, tak jak w niniejszej sprawie, dotyczy wprowadzonej w życie bezprawnie przyznanej pomocy, kwestia ustalenia, kto jest beneficjentem pomocy, nabiera znaczenia, zważywszy, iż art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 stanowi, że w przypadku wydania „decyzji negatywnej” stwierdzającej brak zgodności przyznanej pomocy ze wspólnym rynkiem „Komisja podejmuje decyzję, że zainteresowane państwo członkowskie podejmie wszelkie konieczne środki w celu windykacji [odzyskania] pomocy od beneficjenta”.
- 81 W związku z tym skarżący w niniejszej sprawie, czyli inwestorzy, którym zezwolono na odliczenie inwestycji od stanowiącego podstawę opodatkowania dochodu, powinni byli zostać wezwani do przedstawienia uwag w ramach postępowania administracyjnego, ponieważ w zaskarżonej decyzji zostali wskazani jako bezpośredni beneficjenci pomocy (motyw 35) i są oni „stronami zainteresowanymi” w rozumieniu definicji.
- 82 Ustalenie, kto jest beneficjentem pomocy, jest na pewno „odpowiednią [istotną] kwestią faktyczną i prawną” w rozumieniu art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999,

która, zgodnie z tym przepisem, powinna być zawarta w decyzji o wszczęciu postępowania, o ile jest to możliwe na danym etapie — ponieważ na podstawie tego ustalenia, kto jest beneficjentem, Komisja będzie mogła wydać decyzję o odzyskaniu pomocy.

- 83 W przypadku bowiem braku wskazania strony zainteresowanej jako beneficjenta spornej pomocy — w decyzji o wszczęciu postępowania lub na dalszym etapie formalnego postępowania wyjaśniającego poprzedzającym wydanie decyzji końcowej stwierdzającej niezgodność pomocy ze wspólnym rynkiem — taka strona zainteresowana nie może być uznana za wezwaną w odpowiedni sposób do przedstawiania uwag, ponieważ może zasadnie uważać, że nie ma konieczności ich przedstawienia, ponieważ nie została wskazana jako beneficjent pomocy podlegającej odzyskaniu.
- 84 W związku z powyższym decyzję o wszczęciu postępowania opublikowaną w Dzienniku Urzędowym w dniu 5 lutego 2000 r. należy rozważyć przede wszystkim po to, aby dowiedzieć się, czy beneficjenci pomocy podlegającej odzyskaniu mogli rzeczywiście zostać uznani za wezwanych do przedstawienia uwag w ramach postępowania administracyjnego.
- 85 W tej decyzji Komisja wyraziła wątpliwości, czy zostały spełnione przesłanki ustanowione w art. 4 ust. 7 siódmej dyrektywy. Komisja wezwała również strony zainteresowane do przedstawienia uwag w terminie jednego miesiąca od daty publikacji decyzji. Jednakże Sąd stwierdza, że decyzja o wszczęciu postępowania w żadnym miejscu nie daje do zrozumienia, iż ewentualnymi beneficjentami rzezzonej pomocy są inwestorzy, wręcz przeciwnie, pozwala na dojście do wniosku, że beneficjentem pomocy jest CIL, określona jako podmiot prowadzący eksploatację statku i jego ostateczny właściciel.

86 W stosunku do inwestorów prywatnych decyzja o wszczęciu postępowania, w zdaniu trzecim części zatytułowanej „Tekst streszczenia”, wskazuje bowiem:

„Statek [...] został sfinansowany przez inwestorów prywatnych, którzy następnie wynajęli go CIL. Zgodnie z systemem podatkowym, na który Komisja wyraziła zgodę, inwestorom zezwolono na odliczenie inwestycji od dochodu stanowiącego podstawę opodatkowania [...]”.

87 Natomiast w odniesieniu do CIL decyzja ta w tym samym miejscu wyjaśnia:

„Komisja oceniła, że ulgi podatkowe stanowią 34% wartości ekwiwalentu subwencji pomocowych netto. Ulgi te pozwoliły CIL na wynajem statku po bardzo niskiej cenie. CIL jest podmiotem prowadzącym eksploatację (i ostatecznym właścicielem) statku pasażerskiego [...]. Spółka CIL jest zobowiązana do eksploatacji statku przez okres co najmniej pięciu lat, przede wszystkim na trasach obsługujących archipelag Saint-Pierre-et-Miquelon, i do nabycia statku od inwestorów po upływie tego terminu”.

88 Mając to na uwadze, inwestorzy mogli słusznie przypuszczać, że decyzja o wszczęciu postępowania ich nie dotyczy, ponieważ informowała ona, iż Komisja pozwoliła na stosowanie systemu podatkowego przewidzianego ustawą Ponsa, zgodnie z którym to systemem inwestorzy mogli odliczyć inwestycje od dochodu stanowiącego podstawę opodatkowania.

89 Ponadto z treści dyskusji mających miejsce pomiędzy władzami francuskimi i Komisją w ramach wstępnego postępowania wyjaśniającego wynika, że jedynym

beneficjentem rzeczony pomocy na tym etapie postępowania była CIL, „armator prowadzący eksploatację” statku, a nie inwestorzy prywatni (zob. pismo władz francuskich z dnia 12 maja 1999 r. skierowane do Komisji). To właśnie w tych okolicznościach CIL, a nie inwestorzy prywatni, mogła wziąć udział w postępowaniu administracyjnym (zob. zaskarżona decyzja, motywy 10 i 11).

- 90 Wstępne wskazanie CIL jako beneficjenta domniemanej pomocy jest ponadto potwierdzone faktem, że decyzja o wszczęciu postępowania odnosi się do pojęcia beneficjenta pomocy w liczbie pojedynczej, zamiast, tak jak ma to miejsce w przypadku zaskarżonej decyzji, w liczbie mnogiej. Komisja w decyzji o wszczęciu postępowania zwróciła się bowiem do władz francuskich z wnioskiem (przedostatni akapit części zatytułowanej „Tekst streszczenia”) o natychmiastowe przekazanie kopii tejże decyzji „beneficjentowi pomocy”.
- 91 W związku z powyższym, należy stwierdzić, że inwestorzy prywatni, niewskazani jako beneficjenci pomocy w decyzji o wszczęciu postępowania, nie zostali na tym etapie „wezvani do przedstawienia uwag” zgodnie z art. 88 ust. 2 WE ani też nie zostali „wezvani do przedstawienia uwag w wyznaczonym terminie” zgodnie z art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999.
- 92 W tych okolicznościach należy ponadto dokonać oceny odpowiedzi przedstawionej przez Komisję w piśmie z dnia 19 lipca 2001 r. na wniosek EURL Le Levant 114 o przedłużenie terminu jednego miesiąca na przedstawienie przez strony zainteresowane uwag do decyzji o wszczęciu postępowania. Artykuł 6 ust. 1 ostatnie zdanie rozporządzenia nr 659/1999 stanowi bowiem, że „w należycie uzasadnionych przypadkach Komisja może przedłużyć [termin, zwykle nieprzekraczający jednego miesiąca, przyznany stronom zainteresowanym na przedstawienie uwag do decyzji o wszczęciu postępowania]”.

- 93 Komisja pismem z dnia 24 lipca 2001 r. udzieliła zaś EURL Le Levant 114 odpowiedzi, że termin jednego miesiąca od daty publikacji decyzji o wszczęciu postępowania na przedstawienie uwag przez strony zainteresowane został „znacznie przekroczony”; Komisja nie zajęła stanowiska w przedmiocie wniosku o przedłużenie terminu złożonego przez EURL Le Levant 114. Odmowa Komisji zasługuje na krytykę tym bardziej, że decyzja o wszczęciu postępowania nie uznaje inwestorów prywatnych za beneficjentów pomocy podlegającej odzyskaniu, a wręcz przeciwnie, pozwala dojść do wniosku, iż beneficjentem była CIL, wymieniona jako podmiot prowadzący eksploatację statku i jego ostateczny właściciel.
- 94 Zatem niestworzenie spółce EURL Le Levant 114 możliwości przedstawienia uwag do decyzji o wszczęciu postępowania w postaci odmowy wnioskowanego przedłużenia terminu, z pominięciem wskazania przyczyn, dla których wnioski z dnia 19 lipca 2001 r. nie był „należyte uzasadnione”, stanowi naruszenie przez Komisję art. 6 ust. 1 trzecie zdanie rozporządzenia nr 659/1999.
- 95 Gdyby powyższa nieprawidłowość nie miała miejsca, to znaczy gdyby skarżący lub EURL Le Levant 114 w trakcie formalnego postępowania wyjaśniającego mieli w rzeczywistości możliwość przedstawienia uwag co do ich wskazania jako beneficjentów pomocy podlegającej odzyskaniu, nie można byłoby wykluczyć, że postępowanie mogłoby zakończyć się z innym skutkiem, w szczególności w przedmiocie oceny zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem, zgodnie kryteriami określonymi w art. 87 ust. 1 WE.
- 96 Ponadto należy podkreślić, że Komisja nie może kierować się literalną wykładnią swych zobowiązań w dziedzinie pomocy państwa, ponieważ istotne jest to, żeby jednostka, w stosunku do której Komisja zamierza wydać niekorzystną decyzję wskazującą ją jako beneficjenta niezgodnej ze wspólnym rynkiem pomocy, która to

pomoc powinna zostać od niej odzyskana, miała możliwość przedstawienia uwag przed wydaniem takiej decyzji.

- 97 W niniejszej sprawie należy zaś stwierdzić, że zaskarżona decyzja została wydana bez umożliwienia inwestorom prywatnym przedstawienia uwag. Odmawiając EURL Le Levant 114 prawa do przedstawienia jej stanowiska i nie wskazując w decyzji o wszczęciu postępowania spółki EURL Le Levant 114 jako beneficjenta pomocy ewentualnie niezgodnej ze wspólnym rynkiem i podlegającej odzyskaniu, Komisja naruszyła ogólną zasadę prawa wspólnotowego. Zasada ta wymaga, żeby każda osoba, w stosunku do której może zostać wydana niekorzystna decyzja, mogła skutecznie przedstawić swoje stanowisko w przedmiocie zarzucanych jej przez Komisję okoliczności uzasadniających wydanie takiej decyzji. Również Trybunał w ramach postępowania na podstawie art. 86 ust. 3 WE (dawny art. 90 ust. 3 traktatu WE), gdzie, jak w dziedzinie pomocy państwa, adresatem decyzji Komisji było zainteresowane państwo, przyznał przedsiębiorstwom będącym beneficjentami rozpatrywanego środka publicznego prawo do przedstawienia stanowiska, podnosząc, że przedsiębiorstwa te były beneficjentami bezpośrednimi spornego środka publicznego, że zostały wskazane z nazwy przez ten środek, że zostały wyraźnie wymienione w spornej decyzji a także że bezpośrednio ponosiły skutki gospodarcze tej decyzji (wyrok Trybunału z dnia 12 lutego 1992 r. w sprawach połączonych C-48/90 i C-48/90 Niderlandy i in. przeciwko Komisji, Rec. str. I-565, pkt 50 i 51).
- 98 Z powyższego wynika, że Komisja naruszyła art. 88 ust. 2 WE i art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999.
- 99 W konsekwencji zarzut drugi należy uznać za zasadny, bez potrzeby badania zarzutu wynikającego z naruszenia zasad, do których odwołuje się art. 6 EKPC.

2. W przedmiocie zarzutu trzeciego, opartego na naruszeniu art. 87 ust. 1 WE, i zarzutu dziewiątego, opartego na naruszeniu obowiązku uzasadnienia

— Argumenty stron

- 100 Po pierwsze, skarżący twierdzą, że zaskarżona decyzja stanowi naruszenie art. 87 ust. 1 WE, ponieważ uznaje ona inwestorów prywatnych za beneficjentów pomocy, podczas gdy rozpatrywany środek nie przyznaje ani przewagi nad konkurencją, ani nie wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi. Jedynie uprzywilejowany podmiot gospodarczy, który dzięki przyznanej pomocy znajduje się w korzystniejszej sytuacji niż jego konkurenci, może zostać uznany za przedsiębiorstwo będące beneficjentem pomocy w rozumieniu tego przepisu. Poszukiwanie faktycznego beneficjenta pomocy, który nie musi być formalnym adresatem pomocy, pociąga bowiem za sobą wskazanie przedsiębiorstwa, które faktycznie skorzystało ze swej korzyści ekonomicznej związanej z prowadzoną działalnością komercyjną i może zakłócać konkurencję (wyrok Trybunału z dnia 21 marca 1991 r. w sprawie C-303/88 Włochy przeciwko Komisji, Rec. str. I-1433, pkt 57).
- 101 W niniejszej sprawie skarżący utrzymują, że istnieje fundamentalna różnica pomiędzy inwestorami prywatnymi, którzy są bezpośrednimi adresatami przyznanych ulg podatkowych, i zainteresowanym przedsiębiorstwem, czyli podmiotem prowadzącym eksploatację statku — CIL, która jest beneficjentem pośrednim korzyści ekonomicznej na rozpatrywanym rynku i, w konsekwencji, beneficjentem pomocy państwa (zob. w celu rozróżnienia pomiędzy beneficjentem ulgi podatkowej a beneficjentem korzyści ekonomicznej wyrok Trybunału z dnia 19 września 2000 r. w sprawie C-156/98 Niemcy przeciwko Komisji, Rec. str. I-6857, pkt 26 i 27). Ulga podatkowa stanowi jedynie jeden ze środków w całym mechanizmie pomocy, a nie rzeczywistą korzyść zakłócającą konkurencję na poziomie inwestorów prywatnych. Zaskarżona decyzja myli zatem ulgę podatkową, z której bezpośrednio korzystają inwestorzy prywatni, o czym mowa w motywie 35, z mogącą wynikać z niej pośrednio przewagą nad konkurencją, z której korzysta jedynie CIL. Fakt, że inwestorzy korzystają z ulgi podatkowej, nie pozwala na dojście do wniosku, iż korzystają z przewagi nad konkurencją na danym rynku, która to przewaga wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

102 Jednocześnie skarżący utrzymują, że zaskarżona decyzja narusza obowiązek uzasadnienia, ponieważ nie opisuje, na czym polega korzyść odniesiona przez inwestorów prywatnych (wyrok Trybunału z dnia 24 października 1996 r. w sprawach połączonych C-329/93, C-62/95 i C-63/95 Niemcy i in. przeciwko Komisji, Rec. str. I-5151, pkt 56). W tym względzie skarżący krytykują zaskarżoną decyzję, że nie próbując ustalić korzyści ekonomicznej, którą inwestorzy odnieśli nie ponosząc żadnej odpowiedzialności za statek, wymienia tych inwestorów jako beneficjentów pomocy w związku z faktem, iż otrzymali oni ulgę w podatku dochodowym, wskazując w motywie 39, że pomimo iż najprawdopodobniej żaden z indywidualnych inwestorów prywatnych nie mógłby zostać uznany za odpowiedzialnego za wykorzystanie z pomocy niezgodnie z przeznaczeniem, to jednak ci inwestorzy skorzystali z ulg podatkowych i w dalszym ciągu z nich korzystają jako właściciele statku, który nabyli na korzystnych warunkach.

103 Zaskarżona decyzja zawiera ponadto zdaniem skarżących sprzeczne uzasadnienie, ponieważ usiłuje ona przypisać inwestorom prywatnym skutki korzyści ekonomicznej, w sytuacji gdy rzeczona pomoc została faktycznie przyznana albo stoczni tytułem pomocy na budowę, albo CIL w ramach zarządzania przez nią statkiem i jego eksploatacji. W odniesieniu bowiem do stoczni motyw 41 zaskarżonej decyzji podnosi, że zważywszy na fakt, iż stocznia nie może być obciążona odpowiedzialnością za korzystanie ze statku po jego dostawie, nie od stoczni należy się domagać zwrotu pomocy. Nieco zaś wcześniej motyw 37 wskazuje, że można uznać, iż stocznia pośrednio skorzystała z pomocy państwa, ponieważ umożliwiła ona stoczni otrzymanie zamówienia, które najprawdopodobniej nie zostałyby stoczni udzielone w innych okolicznościach. Tak samo Komisja powinna była obciążyć CIL odpowiedzialnością za rzekome nieprzestrzeganie podstawowych zasad OECD, ponieważ spółka ta ponosi odpowiedzialność za korzystanie ze statku. Z tego punktu widzenia, zaskarżona decyzja nie wyjaśnia, jak odzyskanie pomocy od inwestorów prywatnych pozbawi podmiot prowadzący eksploatację i zarządcę współwłasności końcowego zysku z korzyści ekonomicznej po tym, jak statek zostanie mu sprzedany po korzystnej cenie.

104 Po drugie, skarżący utrzymują, że zaskarżona decyzja narusza art. 87 ust. 1 WE i obowiązek uzasadnienia, ponieważ nie wyjaśnia, w jaki sposób rozpatrywana pomoc może oddziaływać na konkurencję i na wymianę handlową we Wspólnocie (ww. wyrok w sprawie Intermills przeciwko Komisji, pkt 38; wyrok Trybunału z dnia 13 marca 1985 r. w sprawach połączonych 296/82 i 318/82 Niderlandy i Leeuwarder Papierwarenfabriek przeciwko Komisji, Rec. str. 809, pkt 22–24; ww. wyrok w sprawie Niemcy i in. przeciwko Komisji, pkt 52 i 53). W szczególności skarżący podnoszą, że zaskarżona decyzja nie określa rynku, na którym konkurencja była zakłócona, a inwestorzy prywatni uprzywilejowani. Zatem zaskarżona decyzja nie pozwala stwierdzić, czy rynkiem właściwym jest rynek rejsów wycieczkowych, czy też rynek produktów związanych ze statkami wycieczkowymi; niniejsza decyzja nie pozwala ponadto stwierdzić, jaki jest zasięg geograficzny tego rynku, który może być światowy, regionalny lub też lokalny — ograniczony do Saint-Pierre-et-Miquelon. Ponadto zaskarżona decyzja nie określa, na czym polega zakłócenie konkurencji, co mogłoby być tym bardziej trudne w niniejszej sprawie, że ustawa Ponsa ma zastosowanie do wszystkich podatników i że środek podatkowy, z którego wszyscy podatnicy korzystają w ten sam sposób, nie zakłóca konkurencji [zob. komunikat Komisji (WE) 96/C 266/14, wydany na podstawie art. [88] ust. 2 traktatu WE i skierowany do państw członkowskich i innych zainteresowanych dotyczący pomocy państwa przyznanej przez Hiszpanię w związku z nabyciem pojazdów przemysłowych, Plan Renove Industrial (Dz.U. 1996, C 266, str. 10)]. Ustawa Ponsa jest selektywna jedynie z punktu widzenia beneficjentów końcowych, ponieważ korzystają z niej w pełni jedynie określone przedsiębiorstwa z siedzibą na francuskich terytoriach zamorskich. Wreszcie sytuacja podatkowa inwestorów prywatnych nie wpływa w żaden sposób na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi.

105 Po trzecie, skarżący zwracają uwagę na decyzję Komisji 1999/719/WE z dnia 30 marca 1999 r. dotyczącą pomocy państwa, którą Francja zamierza przyznać jako pomoc rozwojową na budowę dwóch statków pasażerskich przez Chantiers de l'Atlantique i użytkowanych przez Renaissance Financial w Polinezji Francuskiej (Dz.U. L 292, str. 23, zwaną dalej „decyzją Renaissance”); decyzja ta uznaje, że pomoc polegająca na przyznaniu ulg podatkowych inwestorom prywatnym, którą zamierzała przyznać Francja w ramach ustawy Ponsa, jest zgodna ze wspólnym rynkiem; decyzja ponadto zachowuje rozróżnienie pomiędzy inwestorem

a przedsiębiorcą, wskazując, że to Renaissance Financial, a nie będący osobami fizycznymi inwestorzy, powinien być uznany za faktycznego beneficjenta pomocy. Decyzja Renaissance wskazuje także, że gdyby warunki zawarte w tej decyzji nie zostały spełnione, a w szczególności pomoc nie okazała się zgodna z art. 4 ust. 7 siódmej dyrektywy — wówczas beneficjentem faktycznym pomocy byłaby stocznia. Ponadto co do zastosowania kryteriów OECD, w szczególności warunku dotyczącego siedziby właściciela faktycznego i warunku, zgodnie z którym przedsiębiorstwo będące beneficjentem pomocy nie może być nieprowadzącą działalności jednostką zależną spółki zagranicznej — ani decyzja Renaissance, ani decyzja Komisji 92/569/EWG z dnia 31 lipca 1992 r. dotycząca planu udzielenia pomocy przez Niemcy na rzecz Cosco (Chiny) w celu nabycia czterech statków kontenerowych (Dz.U. L 367, str. 29, dalej zwana „decyzją Cosco”), ani decyzja o wszczęciu postępowania wydana w niniejszej sprawie nie wskazują zainteresowanych inwestorów jako faktycznych właścicieli statku lub jako beneficjentów pomocy.

106 Komisja twierdzi, po pierwsze, że działanie Le Levant zostało wdrożone po to, aby inwestorzy prywatni mogli skorzystać z ulg podatkowych. Fakt, że ta konstrukcja jest zgodna z prawem francuskim, nie zapewnia sam w sobie jej zgodności z regułami mającymi zastosowanie do pomocy państwa. W tym względzie, po przypomnieniu, że przypadki zastosowania ustawy Ponsa w dziedzinie przemysłu stocznioowego powinny być zostać jej zgłoszone, Komisja utrzymuje, iż każdy inwestor prywatny, dzięki przejrzystości podatkowej spółek EURL, skorzystał z odliczenia od podatku dochodowego ustanowionego w ustawie Ponsa dla pewnych inwestycji na departamentach zamorskich. W konsekwencji wynikająca z korzystania z ustawy Ponsa pomoc państwa udzielona w formie ulg podatkowych stanowi pomoc operacyjną na rzecz oferujących usługi rejsów wycieczkowych właścicieli i podmiotów prowadzących eksploatację statku.

107 Po drugie, Komisja twierdzi, że zaskarżona decyzja, począwszy od jej tytułu, jasno wskazuje, iż rozpatrywana pomoc dotyczy statku pasażerskiego przeznaczonego do eksploatacji na Saint-Pierre-et-Miquelon. Przeprowadzona przez Komisję analiza „rozwojowego” charakteru i skutków gospodarczych działania Le Levant wykazuje,

że zaskarżona decyzja odnosi się do eksploatacji statku wycieczkowego, a także do oferowania rejsów wycieczkowych. Wynika to także z natury ustawy Ponsa, a także z cech właściwych działaniu Le Levant. Komisja podkreśla również, że zaskarżona decyzja jasno wskazuje, iż inwestorzy — właściciele statku — otrzymali ulgi podatkowe mające na celu wyrównanie szczególnych trudności związanych z inwestycją produkcyjną przeznaczoną do eksploatacji na terytoriach zamorskich przez pięć lat; po upływie tego terminu inwestorzy zobowiązali się sprzedać statek CIL po cenie, która przekazałaby pomoc na tę ostatnią, sprawiając, że spółka ta stałaby się beneficjentem końcowym pomocy, jeśli statek zostałby jej sprzedany po korzystnej cenie (zaskarżona decyzja, motywy 36, 39 i 40). Wreszcie Komisja podnosi, że motyw 16 zaskarżonej decyzji opisuje ramy prawne, w jakich została dokonana ocena pomocy w niniejszej sprawie, a mianowicie art. 4 ust. 7 siódmej dyrektywy, oraz że motyw 33 stanowi wniosek wyciągnięty z tej oceny, a mianowicie iż ta pomoc nie spełnia wymogów przewidzianych w tym przepisie. Żaden z elementów przeprowadzonej oceny nie pozwala wyciągnąć wniosku, że stocznia musiała być beneficjentem udzielonej pomocy.

- 108 Po trzecie, Komisja utrzymuje, że zaskarżona decyzja nie stoi w sprzeczności ze stosowaną dotychczas przez Komisję praktyką decyzyjną. W odniesieniu do decyzji Renaissance Komisja zauważa, że rzeczywiście w tamtym przypadku zastosowana została ustawa Ponsa, a władze francuskie poinformowały Komisję, iż rozpatrywany system finansowania przewidywał zastosowanie rozwiązania obejmującego osoby prywatne; ponadto w chwili gdy inwestycja zostaje udostępniona w ramach umowy leasingowej przedsiębiorstwu prowadzącemu eksploatację, władze administracyjne zobowiązane są sprawdzić, czy ulga podatkowa została przekazana temu przedsiębiorstwu w postaci zmniejszenia sumy wymagalnych należności. Jednakże decyzja ta została wydana na podstawie informacji dostarczonych przez państwo członkowskie, według których inwestorami były spółki mające siedzibę we Francji metropolitalnej, a zastosowana konstrukcja pozwoliła na rzeczywiste przekazanie pomocy o charakterze podatkowym armatorowi prowadzącemu eksploatację, co stanowiło okoliczności faktyczne odmienne od okoliczności faktycznych niniejszej sprawy. W odniesieniu do decyzji Cosco Komisja podnosi, że sytuacja była zupełnie inna od omawianej w niniejszej sprawie, ponieważ chiński operator Cosco złożył w stoczni niemieckiej zamówienie na kontenerowce, a zgłoszona pomoc miała pokryć część ceny umownej tych statków.

— Ocena Sądu

- 109 Artykuł 87 ust. 1 WE stanowi, że „[z] zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w niniejszym traktacie, wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca konkurencję lub grozi jej zakłóceniem poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem, w zakresie w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi”.
- 110 Uznanie pomocy państwa za niezgodną ze wspólnym rynkiem wymaga, żeby wszystkie przesłanki przewidziane w tym przepisie zostały spełnione (wyroki Trybunału z dnia 21 marca 1990 r. w sprawie C-142/87 Belgia przeciwko Komisji, zwanej „Tubemeuse”, Rec. str. I-959, pkt 25; z dnia 16 maja 2002 r. w sprawie C-482/99 Francja przeciwko Komisji, Rec. str. I-4397, pkt 68, i z dnia 24 lipca 2003 r. w sprawie C-280/00 Altmark Trans i Regierungspräsidium Magdeburg, Rec. str. I-7747, pkt 74). Artykuł 87 ust. 1 zawiera następujące przesłanki. Po pierwsze, musi mieć miejsce interwencja państwa lub przy użyciu zasobów państwowych. Po drugie, interwencja ta musi być w stanie wpłynąć na wymianę handlową między państwami członkowskimi. Po trzecie, musi przyznawać ona beneficjentowi korzyść poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów. Po czwarte, musi zakłócać konkurencję lub grozić jej zakłóceniem.
- 111 Należy również przypomnieć, że z utrwalonego orzecznictwa wynika, iż uzasadnienie indywidualnej niekorzystnej decyzji powinno przedstawiać w sposób jasny i jednoznaczny rozumowanie instytucji, która wydała akt, pozwalając zainteresowanym poznać podstawy wydanej decyzji, a właściwemu sądowi dokonać jej kontroli (wyrok Trybunału z dnia 2 kwietnia 1998 r. w sprawie C-367/95 P Komisja przeciwko Sytraval i Brink’s France, Rec. str. I-1719, pkt 63).
- 112 Ocena niezgodności pomocy z zasadami wspólnego rynku zawarta w zaskarżonej decyzji ogranicza się do stwierdzenia, że pomoc przyznana statkowi Le Levant powinna być dokonana z uwzględnieniem art. 4 ust. 7 siódmej dyrektywy, „ponieważ

chodzi tu o pomoc związaną z przemysłem stoczniowym, która została przyznana w 1996 r. jako pomoc rozwojowa w ramach dozwolonego w 1992 r. systemu pomocy (ustawa Ponsa)” (motyw 16). Zgodnie z tą decyzją choć przyznana pomoc spełnia określone przez OECD wymogi pomocy rozwojowej, które to wymogi zostały przedstawione przez Komisję w piśmie z dnia 3 stycznia 1989 r. skierowanym do państw członkowskich (motywy 18, 19 i 21), to jednak nie spełnia warunku naprawdę „rozwojowego” charakteru (motywy 20 i 23–33). W konsekwencji zaskarżona decyzja uznaje pomoc za niezgodną ze wspólnym rynkiem.

- 113 Zaskarżona decyzja nie analizuje jednak, w celu stwierdzenia niezgodności pomocy ze wspólnym rynkiem, w jaki sposób warunki przewidziane w art. 87 ust. 1 zostały spełnione w niniejszej sprawie.
- 114 Sąd przypomina, że spełnienie warunków przewidzianych w art. 87 ust. 1 WE jest niezbędne, aby pomoc państwa była niezgodna ze wspólnym rynkiem. Jeżeli bowiem rozpatrywana pomoc jest zgodna ze wspólnym rynkiem, ponieważ warunki przewidziane w art. 87 ust. 1 WE nie zostały spełnione, siódma dyrektywa, wydana na podstawie art. 87 ust. 3 lit. e) WE, nie ma zastosowania, gdyż dyrektywa ta wymaga niezgodności analizowanej pomocy ze wspólnym rynkiem na podstawie art. 87 ust. 1 WE.
- 115 W związku z powyższym, w odniesieniu do ustanowionego w art. 87 ust. 1 WE wymogu dotyczącego wpływu na wymianę handlową między państwami członkowskim, należy wskazać w pierwszej kolejności, że z zaskarżonej decyzji wynika, że rozpatrywana pomoc dotyczy statku pasażerskiego przeznaczonego do eksploatacji na Saint-Pierre-et-Miquelon (tytuł i motyw 5).
- 116 Należy zaś przypomnieć, że archipelag Saint-Pierre-et-Miquelon stanowi jednostkę terytorialną Francji znajdującą się na Północnym Atlantyku, wzdłuż wybrzeży Nowej Funlandii. Jest to „kraj lub terytorium zamorskie” (KTZ), które nie stanowi części terytorium wspólnotowego.

- 117 Zważywszy na całkowity brak wyjaśnień w tym przedmiocie, zaskarżona decyzja nie pozwala zrozumieć, w jaki sposób pomoc przyznana w ramach działania Le Levant mogła wpłynąć na wymianę handlową między państwami członkowskimi zgodnie z warunkami określonymi w art. 87 ust. 1 WE.
- 118 W drugiej kolejności, w odniesieniu do przesłanki dotyczącej ustalenia, na czym polega korzyść przyznana beneficjentowi pomocy, i faktu, że sprzyja ona niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, z zaskarżonej decyzji wynika, iż pomimo że beneficjentami bezpośrednimi pomocy byli inwestorzy prywatni, wpływ pomocy na konkurencję wiąże się z okolicznością, iż CIL mogła eksploatować statek na korzystnych warunkach na archipelagu Saint-Pierre-et-Miquelon (art. 1 i motyw 5).
- 119 Jednakże mając na uwadze, że stocznia nie skorzystała bezpośrednio z pomocy (motyw 37), że zaskarżona decyzja uznaje inwestorów prywatnych jedynie za właścicieli statku, który następnie został wynajęty CIL (motyw 5), i że spółka CIL, która eksploatuje statek na korzystnych warunkach, nie jest beneficjentem pomocy na tym etapie i nie może w konsekwencji być odpowiedzialna za jej zwrócenie (motyw 40), pojawia się pytanie, jak w tych okolicznościach finansowanie budowy statku przez tych inwestorów dzięki ulgom podatkowym im udzielonym daje im przewagę skutkującą sprzyjaniem niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów.
- 120 Ponadto zaskarżona decyzja nie pozwala zrozumieć, w jaki sposób inwestorzy prywatni odnieśli korzyść z rozpatrywanej pomocy, ponieważ nie analizuje ona, w jaki sposób fakt otrzymania ulgi podatkowej zapewnił tym inwestorom przewagę nad konkurencją, o której mowa w art. 87 ust. 1 WE; ponadto decyzja ta przewagę tę odnosi do CIL.
- 121 Zaskarżona decyzja nie dostarcza także żadnego wyjaśnienia pozwalającego zrozumieć, w jaki sposób wynajęcie statku przez inwestorów prywatnych spółce CIL mogło tym samym przenieść ewentualną przewagę nad konkurencją z inwestorów prywatnych na podmiot prowadzący eksploatację statku.

- 122 W tej kwestii należy ponadto podnieść, że zaskarżona decyzja odbiega od rozwiązania przyjętego przez Komisję w decyzji Renaissance. W tej sprawie Komisja uznała za zgodną ze wspólnym rynkiem pomoc przyznaną przez Francję na budowę dwóch statków pasażerskich przeznaczonych do użytku przez Renaissance Financial w Polinezji Francuskiej w postaci ulgi podatkowej przyznanej w zastosowaniu ustawy Ponsa. Zastosowana w tamtej sprawie konstrukcja finansowa przypomina konstrukcję w sprawie będącej przedmiotem niniejszego wyroku, ponieważ przewidywała ona także nabycie własności statków przez inwestorów prywatnych, którzy następnie wynajęli statki Renaissance Financial, aby spółka ta mogła prowadzić eksploatację statków przez pięć lat w Polinezji Francuskiej. W decyzji Renaissance Komisja uznała jednak, że nastąpił transfer pomocy z inwestorów prywatnych na podmiot prowadzący eksploatację statku, który był faktycznym beneficjentem pomocy, ponieważ wynajmował statki i był zobowiązany do ich nabycia po upływie pięciu lat.
- 123 W trzeciej kolejności, w odniesieniu do przesłanki dotyczącej zakłócenia lub groźby zakłócenia konkurencji, należy stwierdzić, jak przyznała Komisja na rozprawie, że zaskarżona decyzja nie zawiera wskazówek pozwalających na ustalenie, w jaki sposób i na jakim rynku pomoc wpływa lub może wpływać na konkurencję.
- 124 Brak analizy w tym przedmiocie jest uderzający tym bardziej, że choć w odpowiedzi na uwagi przedstawione Komisji przez władze francuskie w dniu 14 czerwca 2000 r., w których władze francuskie twierdziły, że Saint-Pierre-et-Miquelon dzięki statkowi Le Levant przeżywa rozkwit gospodarczy, na co dowodem jest, iż kilka przedsiębiorstw żeglugi morskiej wykazało zamiar korzystania z portu, zaskarżona decyzja w motywie 31 podnosi jednak, że nie było konieczności uwzględnienia przedstawionych uwag w celu oceny zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem, ponieważ informacja ta nie została przedstawiona w sposób liczbowy i najprawdopodobniej nie mogła być przedstawiona w taki sposób, a ponadto nie odnosiła się bezpośrednio do „rozwojowego” charakteru działania Le Levant. Postępując w ten sposób, Komisja odmówiła sprawdzenia danych dotyczących ewentualnego rynku rejsów wycieczkowych na archipelagu, lub gdzie indziej, gdzie mogło mieć miejsce zakłócenie konkurencji.

- 125 W konsekwencji zaskarżona decyzja nie pozwala zrozumieć, czy rozpatrywana tu pomoc spełnia trzy z czterech przesłanek określonych w art. 87 ust. 1 i służących do stwierdzenia niezgodności pomocy ze wspólnym rynkiem.
- 126 Ponadto należy podnieść, że pomoc została przyznana przy zastosowaniu przewidzianego w ustawie Ponsa systemu podatkowego zezwalającego na udzielenie ulg finansowych inwestycjom realizowanym w departamentach i terytoriach zamorskich, na który w 1992 r. Komisja wyraziła zgodę (motywy 5 i 16).
- 127 Komunikat prasowy opublikowany przez Komisję w dniu 23 grudnia 1992 r. w przedmiocie ustawy Ponsa wskazywał, że ocena Komisji została dokonana na podstawie „sytuacji społeczno-gospodarczej francuskich departamentów zamorskich, która tłumaczy zastosowanie wobec tych obszarów odstępstwa, o którym mowa w art. 92 ust. 3 lit. a) traktatu WE [obecnie art. 87 ust. 3 lit. a) WE]”. Odstępstwo to przewiduje możliwość przyznania pomocy sprzyjającej rozwojowi gospodarczemu regionów, w których poziom życia jest nienormalnie niski, lub regionów, w których istnieje poważny stan niedostatecznego zatrudnienia.
- 128 Zaskarżona decyzja nie pozwala więc zrozumieć, dlaczego rozpatrywana pomoc nie może skorzystać z rozwiązania zastosowanego we wcześniejszej decyzji Komisji, polegającego na zaakceptowaniu środków podatkowych przewidzianych w ustawie Ponsa, w szczególności w stosunku do inwestycji produkcyjnych w sektorze turystyki na Saint-Pierre-et-Miquelon.
- 129 Należy ponadto podkreślić, że wcześniejsza praktyka decyzyjna Komisji pokazuje, iż w innych decyzjach dotyczących pomocy państwa dla przemysłu stoczniowego Komisja badała, czy przesłanki z art. 87 ust. 1 WE zostały spełnione [decyzja Cosco; decyzja Komisji 1999/657/WE z dnia 3 marca 1999 r. dotycząca pomocy przyznanej

przez Niemcy jako pomoc rozwojowa dla Indonezji w celu budowy dwóch pogłębiarek przez Volkswerft Stralsund i ich sprzedaży Pengerukan (Rukindo) (Dz. U. L 259, str. 19) i decyzja Komisji 1999/675/WE z dnia 8 lipca 1999 r. dotycząca pomocy państwa przyznanej przez Niemcy spółce Kvaener Warnow Werft GmbH (Dz.U. L 274, str. 23)].

130 W szczególności w decyzji Cosco Komisja badała pomoc nie tylko w kontekście art. 4 ust. 7 siódmej dyrektywy, ale także art. 87 ust. 1 WE. W tej sprawie rozpatrywana pomoc państwa stanowiła pomoc rozwojową, którą rząd Niemiec zamierzał przyznać Chińskiej Republice Ludowej w postaci kredytu na finansowanie budowy statków kontenerowych. Statki te miały być eksploatowane przez Cosco, przedsiębiorstwo państwowe z siedzibą w Pekinie. Statki miały zostać wybudowane w Niemczech przez stocznie niemieckie. W tym przypadku w decyzji Cosco Komisja stwierdziła, że przyznana pomoc zakłócała konkurencję na wspólnym rynku lub groziła jej zakłóceniem i wpływała na wymianę handlową między państwami członkowskim w sektorze przemysłu stoczniowego i sektorze transportu morskiego w stopniu sprzecznym ze wspólnym interesem w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE.

131 Z powyższej oceny wynika, że zaskarżona decyzja dotknięta jest takim brakiem uzasadnienia, że Sąd nie jest w stanie dokonać kontroli.

132 W konsekwencji należy także zarzut dziewiąty uznać za zasadny i stwierdzić nieważność zaskarżonej decyzji, w zakresie w jakim Komisja naruszyła nałożony na nią w art. 253 WE obowiązek uzasadnienia, bez potrzeby badania pozostałych zarzutów przedstawionych przez skarżących.

W przedmiocie możliwości powołania się przez skarżących i Komisję na pewne załączone do skargi dokumenty

— Argumenty stron

- 133 Komisja twierdzi, że skarżący nie mogą powołać się przed Sądem na okoliczności faktyczne, które nie stanowiły części postępowania administracyjnego (wyrok Sądu z 6 października 1999 r. w sprawie T-110/97 Kneissl Dachstein przeciwko Komisji, Rec. str. II-2881, pkt 102); Komisja podnosi jednocześnie, że kwestia uczestnictwa w postępowaniu stanowi przedmiot dyskusji w ramach badania istoty sporu. Powoływanie się na te okoliczności jest jej zdaniem zbędne, jeżeli powtarzane są fakty zawarte w dokumentach stanowiących część postępowania administracyjnego, i niedopuszczalne, jeżeli podnoszone są okoliczności, które nie były przedmiotem postępowania administracyjnego. W tym ostatnim względzie skarżąca nie powinna w ramach postępowania sądowego powoływać się na następujące dokumenty: wniosek o zezwolenie na działanie Le Levant przedstawiony przez bank i CIL w dniu 19 sierpnia 1996 r., decyzja pozwalająca na działanie wydana przez francuskie ministerstwo finansów w dniu 26 listopada 1996 r., prospekt emisyjny i sprawozdanie komisji ds. transakcji na giełdzie francuskiej z dnia 3 grudnia 1996 r., protokół umowy z dnia 9 grudnia 1996 r. pomiędzy bankiem i CIL, pełnomocnictwo do zarządzania eksploatacją statku przez CIL, umowy przedwstępne kupna i sprzedaży pomiędzy bankiem i CIL oraz spółkami EURL i bankiem.
- 134 Niemniej jednak Komisja utrzymuje, że jest uprawniona, w zakresie jej dotyczącym, do powołania się na te dokumenty w celu wykazania bezzasadności zawartych w skardze żądań, a Sąd ma prawo je uwzględnić.
- 135 Skarżący zwracają uwagę, że rozumowanie Komisji zakłada, iż postępowanie administracyjne odbywa się przy zachowaniu przejrzystych i uczciwych metod, co nie miało miejsca w niniejszej sprawie. Co więcej, dokumenty wymienione przez

Komisję muszą zostać zbadane w ramach skargi, ponieważ dotyczą zarzutów nieważności w niniejszej sprawie. Ponadto dokumenty te i twierdzenia, które z nich wynikają, nie dotyczą postępowania administracyjnego, ale działania Le Levant, i służą identyfikacji błędów metodologicznych popełnionych przez Komisję.

— Ocena Sądu

¹³⁶ Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w ramach skargi o stwierdzenie nieważności na podstawie art. 230 WE zgodność z prawem aktu wspólnotowego winna być oceniona z uwzględnieniem okoliczności faktycznych istniejących w dniu, w którym akt został wydany. W szczególności dokonane przez Komisję oceny winny być zbadane tylko w odniesieniu do tych dowodów, którymi dysponowała ona w momencie ich dokonywania (ww. wyrok z dnia 3 października 2002 r. Francja przeciwko Komisji, pkt 34; wyroki Sądu z dnia 25 czerwca 1998 r. w sprawach połączonych T-371/94 i T-394/94 British Airways i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-2405, pkt 81; ww. wyrok w sprawie Kneissl Dachstein przeciwko Komisji, pkt 47, oraz wyrok z dnia 11 maja 2005 r. w sprawach połączonych T-111/01 i T-133/01 Saxonia Edelmetalle przeciwko Komisji, Zb.Orz. str. II-1579, pkt 67).

¹³⁷ W niniejszej sprawie można nie rozpatrywać kwestii skorzystania ze spornych dokumentów, ponieważ Sąd postanowił stwierdzić nieważność zaskarżonej decyzji z powodu naruszenia przepisów postępowania i braku uzasadnienia.

¹³⁸ W każdym razie w ramach zarzutu drugiego Sąd stwierdził, że Komisja nie dopełniła swoich obowiązków i nie podjęła niezbędnych środków w celu zapewnienia skarżącym możliwości przedstawienia uwag w ramach formalnego postępowania wyjaśniającego zgodnie z art. 88 ust. 2 WE.

139 W związku z tym skarżący mieli prawo powołać się na sporne dokumenty na poparcie swego żądania stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji, a Komisja miała prawo podważyć te argumenty w ramach postępowania sądowego. Jednakże w każdym wypadku ocena tych dokumentów przez Sąd mogłaby nastąpić jedynie w ramach posiadanych przezeń uprawnień. Jeżeli te dokumenty zawierają informacje o okolicznościach faktycznych, które mogą podważyć ustalenia faktyczne, którymi dysponowała Komisja w ramach postępowania administracyjnego i na podstawie których wydała zaskarżoną decyzję, to Sąd nie może zastępować Komisji w ocenie skutków ekonomicznych lub prawnych, jakie te okoliczności mogły mieć dla dokonanej oceny. Jak słusznie twierdzi Komisja w pismach procesowych, jeżeli sąd wspólnotowy miałby wykonać to zadanie, raczej przeprowadziłby własną analizę i wyciągnąłby własne wnioski z podnoszonych nowych okoliczności faktycznych, niż dokonałby oceny ważności zaskarżonej decyzji. Nie to jest zaś zadaniem sądu. Jeżeli sąd wspólnotowy nie może zastąpić oceny okoliczności faktycznych dokonanej przez autora decyzji własną oceną tychże okoliczności, w szczególności ekonomicznych (wyrok Sądu z dnia 15 czerwca 1993 r. w sprawie C-225/91 Matra przeciwko Komisji, Rec. str. I-3203, pkt 23, i wyrok Sądu z dnia 15 czerwca 2000 r. w sprawach połączonych T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, od T-600/97 do T-607/97, T-1/98, od T-3/98 do T-6/98 i T-23/98 Alzetta i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-2319, pkt 130), tym bardziej nie może on dokonać oceny de novo na podstawie okoliczności, które nie były przedmiotem postępowania administracyjnego przed Komisją.

W przedmiocie kosztów

140 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja przegrała sprawę, należy obciążyć ją jej własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez skarżących, w tym kosztami postępowania w sprawie zastosowania środków tymczasowych.

Z powyższych względów

SĄD (pierwsza izba w składzie powiększonym)

orzeka, co następuje:

- 1) **Stwierdza się nieważność decyzji Komisji 2001/882/WE z dnia 25 lipca 2001 r. dotyczącej pomocy państwa przyznanej przez Francję w postaci pomocy rozwojowej dla statku pasażerskiego „Le Levant” wybudowanego przez Alstom Leroux Naval i przeznaczonego do eksploatacji na Saint-Pierre-et-Miquelon.**
- 2) **Komisja pokryje własne koszty, a także koszty poniesione przez skarżące, w tym koszty postępowania w sprawie zastosowania środków tymczasowych.**

Vesterdorf

Cooke

García-Valdecasas

Labucka

Trstenjak

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 22 lutego 2006 r.

Sekretarz

Prezes

E. Coulon

B. Vesterdorf

Spis treści

Ramy prawne	II - 273
Ustawa Ponsa i decyzja Komisji o niewnoszeniu sprzeciwu na podstawie art. 87 WE i 88 WE	II - 273
Dyrektywa Rady 90/684/EWG w sprawie pomocy dla przemysłu stoczniowego	II - 274
Przepisy dotyczące postępowania administracyjnego	II - 275
Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu i postępowanie administracyjne	II - 277
Opis działania Le Levant	II - 277
Postępowanie administracyjne	II - 278
Zaskarżona decyzja	II - 280
Postępowanie sądowe	II - 282
Żądania stron	II - 286
Co do prawa	II - 287
W przedmiocie dopuszczalności skargi w odniesieniu do niektórych skarżących	II - 287
1. W przedmiocie pełnomocnictwa do działania na rzecz niektórych EURL	II - 287
— Argumenty stron	II - 287
— Ocena Sądu	II - 288
2. W przedmiocie udzielonego przez niektóre osoby fizyczne pełnomocnictwa do działania w ich własnym imieniu	II - 289
— Argumenty stron	II - 289
— Ocena Sądu	II - 290
Co do istoty sprawy	II - 291
1. W przedmiocie zarzutu drugiego	II - 292
— Argumenty stron	II - 292
— Ocena Sądu	II - 295
	II - 317

2. W przedmiocie zarzutu trzeciego, opartego na naruszeniu art. 87 ust. 1 WE, i zarzutu dziewiątego, opartego na naruszeniu obowiązku uzasadnienia ...	II - 302
— Argumenty stron	II - 302
— Ocena Sądu	II - 307
W przedmiocie możliwości powołania się przez skarżących i Komisję na pewne załączone do skargi dokumenty	II - 313
— Argumenty stron	II - 313
— Ocena Sądu	II - 314
W przedmiocie kosztów	II - 315